

Hoe staat het met de ecoducten?

Twee en een half jaar geleden schreven we over het plan van Rijkswaterstaat, ProRail en de provincie Gelderland om verspreid over vier provincies negen ecoducten te bouwen. Voor het eerst in de geschiedenis een samenwerkingsproject van deze partijen, en voor het eerst ook een totaalprogramma van maar liefst negen ecoducten. Hoe staat het ermee? In gesprek met **Paul Hoogerwerf**, namens de drie organisaties omgevingsmanager van het project.

foto Bea Claessens

— BEA CLAESSENS, REDACTIE VAKBLAD

In het Meerjarenprogramma Ontsnippering uit 2006 reserveren de ministers van LNV, VenW en VROM 410 miljoen euro om doorsnijding van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) door wegen en spoorlijnen op te lossen. De provincie Gelderland heeft in haar programma Veluwe 2010 al uitgewerkt waar de knelpunten op de Veluwe het grootst zijn en komt direct met een voorstel voor zes ecoducten: Hoog Buurlo, Hulshorst, Petrea, Middachten, Jac. P. Thijsse en Oud Reemst. Uit overleg met andere partijen komen er nog drie ecoducten bij: Nijverdal, Zwaluwberg en Huis ter Heide. Deze ecoducten worden gebundeld tot één project vanwege mogelijk schaalvoordeel, negen ecoducten voor de prijs van acht! Rijkswaterstaat, ProRail en provincie Gelderland sluiten een samenwerkingsovereenkomst en brengen het benodigde geld bijeen. Rijkswaterstaat wordt opdrachtgever van het project en start de aanbestedingsprocedure. De aanbesteding verloopt volgens het zogenaamde 'Design and Construct'. Dat betekent dat er geen besteksgereed plan is om op te offrenen, maar dat de aannemer een Programma van Eisen mee krijgt en verder vrij is in de vormgeving en planning.

De provincie Gelderland is verantwoordelijk voor de inpassing in de omgeving. Niet alleen voor de Veluwse ecoducten, maar ook voor de ecoducten in de andere provincies. **Hoogerwerf draagt als 'omgevingsmanager' zorg voor de planologische procedures en voor afspraken over beheer en onderhoud.** Verder maakt hij afspraken wie het bovendeck van het ecoduct beheert.

Voorlopig ontwerp Huis Ter Heide

Voorlopig ontwerp Hulshorst

Voorlopig ontwerp Petrea

Gaat zo'n aanbesteding volgens Design and Construct niet ten koste van de kwaliteit?

Hoogerwerf: "Per ecoduct hebben we uiteraard wel beschreven voor welke soorten het ecoduct is bedoeld, en welke eisen er zijn aan afmetingen en inrichting. Buiten die functionele eisen is de aannemer vrij in de vormgeving, zo werkt dat nu eenmaal bij Design and Construct.

Het maakt het project wel erg gecompliceerd. We hebben met negen gemeenten te maken die allemaal kritisch kijken hoe zo'n bouwwerk er uit komt te zien. Vergis je niet, zo'n ecoduct kan een behoorlijke impact op de omgeving hebben. We vroegen vijf marktpartijen om een aanbieding. Die vonden het risico te groot dat er geen eisen aan de vormgeving waren, dat het

ontwerp later niet door welstand zou komen. Daarom hebben we tijdens de aanbesteding als nog vormgevingseisen per ecoduct opgesteld, in overleg met de verschillende welstandscommissies.”

Wat hebben jullie afgesproken over gebruik door wandelaars of fietsers?

“Voor het goed functioneren van een ecoduct is rust nodig, zeker voor de Veluwe ecoducten waar ook het edelhert overheen moet. We richten daarom de directe omgeving van het ecoduct in als rustgebied. Het is dan niet logisch om het ecoduct vervolgens open te stellen voor recreanten. Het is natuurlijk een ander verhaal als je een gescheiden baan aanlegt, maar dan wordt het ecoduct direct veel duurder. Recreatief gebruik is voor acht van de negen ecoducten in het Programma van Eisen uitgesloten; alleen Zwaluwberg vormt een uitzondering, waar een ruiterroute over het ecoduct komt.”

Is het inderdaad goedkoper, om negen ecoducten in één project uit te voeren?

“Dat is eigenlijk niet te toetsen. We hebben geen vergelijk, weten niet wat de ecoducten kosten als ze per stuk worden geoffreerd. De aannemer is wel goedkoper uit met de inkoop van betonnen liggers. Hij is vrijer in zijn planning zolang de ecoducten maar in 2012 zijn opgeleverd en hij kan afspraken maken met leveranciers en onderaannemers. We kunnen het wel vergelijken met onze ramingen, maar

die zijn globaal, daar ligt geen uitgewerkt bestek aan ten grondslag. December vorig jaar sloot de aanbesteding. De goedkoopste bieding bleek toen duurder dan onze eerste raming, we moesten op een totaal budget van circa 40 miljoen aanvullend budget van om en nabij de 10 miljoen regelen. Dat is best goed uit te leggen, het heeft onder andere te maken met geldontwaarding, onze raming was al een paar jaar oud. Verder kost de inbreng van welstandscommissies extra geld en er waren aanvullende wensen van grondeigenaren. De drie partijen hebben het geld bijeen weten te brengen en in mei is het project gegund.”

Waren jullie wel blij met de goedkoopste bidder?

“Ja, deze aanneemcombinatie heeft al veel ervaring met het bouwen van ecoducten; ze hebben gevoel voor natuur en landschap. De ontwerpen zagen er goed uit. Uiteraard hebben we die zorgvuldig getoetst. De aannemer heeft bij zijn aanbieding gekozen voor herkenbare ecoducten voor de Veluwe, Utrechtse heuvelrug en Salland. Binnen de Veluwe werkt hij met twee varianten: groene ecoducten in de kern van de Veluwe, die zorgen voor continuïteit in het landschap. Aan de rand van de Veluwe krijgen de ecoducten houten ribben. Het ecoduct bij Nijverdal gaat lijken op het al bestaande ecoduct ‘de Borkeld’; het ecoduct Huis ter Heide in Utrecht op het ecoduct Leusderheide. Aan de vormgeving van het ecoduct kun je dus zo ongeveer herkennen in welk natuurgebied je rijdt!

Let wel, de ontwerpen zijn nog voorlopig, de welstandscommissies moeten nog definitieve goedkeuring geven.”

Wanneer gaat de schop de grond in en welk ecoduct komt eerst?

“De aannemer kan pas beginnen als de procedures rond zijn en hij een bouwvergunning heeft. Voor drie ecoducten – Nijverdal, Hoog Buurlo en Hulshorst – zijn de bestemmingsplannen nu onherroepelijk. Voor alle andere ecoducten zijn de procedures nog niet rond. Onder andere kregen we te maken met de nieuwe Wro. We moesten in plaats van vrijstellingen op de bestemmingsplannen voor elk ecoduct een nieuw bestemmingsplan maken. In theorie staat daarvoor een doorlooptijd van 6 maanden. In de praktijk heb je daar veel meer tijd voor nodig.”

Wat maakt het zo lastig?

“Dat zijn vooral de emoties! Door de ecoducten kan het edelhert van de Veluwe naar de ecologische poorten, voor een groot deel agrarisch gebied. In principe moet dat goed kunnen, omdat de provincie zal sturen op lage aantallen van 2 herten per 100 hectare. Maar er zijn veel indianoer verhalen en misverstanden, dat je straks op safari door het gebied kunt gaan. Daarbij zijn burgers bang voor ongelukken in het verkeer; en agrariërs bang voor vruatschade en veterinaire risico's. Boeren willen alleen meewerken als er een goede beloning tegenover staat. Er wordt al lang over zo'n hertenregeling gepraat, maar hij is er nog niet. Eerst zou het rijk komen met een regeling, uiteindelijk draaide dat op niets uit. Nu werkt de provincie een regeling uit. De verwachting is dat Provinciale Staten daar in december een besluit over nemen.”

Wanneer is het eerste ecoduct klaar?

“De aannemer is druk met het voorbereidende werk. Ook hij moet weer allerlei procedures door: aanvragen van bouwvergunning, Natuurbeschermingswetvergunning, ontheffing Flora- en faunawet, etcetera. Maar voorjaar 2010 gaat het echt gebeuren, de aannemer wil starten met Nijverdal, en direct aansluitend met een paar ecoducten op de Veluwe. In 2011 zijn de eerste klaar, eind 2012 zijn alle negen klaar.” ♦

Bea Claessens is hoofdredacteur van dit Vakblad
b.claessens@prv.gelderland.nl

